

Ochrona krajobrazu w aspekcie praktycznym na przykładzie Parków Krajobrazowych w województwie mazowieckim

Sylwester Chołast

dyrektor Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych

Cel tworzenia Parków Krajobrazowych

Art. 16. Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz **walory krajobrazowe w celu zachowania**, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Ustawa o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r.

MAZOWIECKI ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

Został powołany na początku 2010 r. jako jednostka samorządu województwa mazowieckiego. W jego skład wchodzi pięć parków krajobrazowych:

Obszary chronionego krajobrazu

- 31 Obszarów chronionego krajobrazu w województwie Mazowieckim
- Powierzchnia ponad milion hektarów – 30% województwa

Działania Parków Krajobrazowych na Mazowszu

**Ochrona
przyrody
30%**

**Ochrona
krajobrazu
30%**

**Edukacja
30%**

Inne 10%

- Interwencje terenowe i patrole
- Współpraca z samorządami, instytucjami samorządowymi
- Turystyka i rekreacja

**ROZPORZĄDZENIE Nr 13 WOJEWODY MAZOWIECKIEGO z dnia 16 kwietnia 2004 r.
w sprawie ustanowienia planu ochrony Mazowieckiego Parku Krajobrazowego
im. Czesława Łaszka na okres 20 lat (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 87 z dnia 16 kwietnia 2004 r.)**

§ 19.

Celem ochrony krajobrazu jest:

- 1) zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska,
- 2) ochrona wyróżniających się w środowisku wizualnym form geomorfologicznych,
- 3) zachowanie charakterystycznych dla regionu krajobrazów kulturowych, związanych z tradycyjnymi sposobami gospodarowania na terenach Parku a także ze specyficzną kulturą mieszczańską i różnych wyznań oraz wiejską tzw. kołbielską,
- 4) przywracanie obszarom o krajobrazie negatywnie przekształconym ich potencjalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych,
- 5) zachowanie krajobrazów o charakterze naturalnym i w niewielkim stopniu przekształconych,
- 6) zachowanie i tworzenie mozaiki krajobrazów we wnętrzach widokowych,
- 7) kształtowanie różnorodnej struktury ekologicznej krajobrazu,
- 8) zachowanie atrakcyjnych panoram i dominant (jako elementów ekspozycji biernej),
- 9) udostępnienie wartości wizualnych krajobrazu poprzez:
 - a) aktywne utrzymywanie i kształtowanie panoram rozciągających się z miejsc i tras widokowych (elementów ekspozycji czynnej), położonych w obrębie parku i otuliny,
 - b) zachowanie widoków rozciągających się z punktów widokowych leżących w granicach Parku,
 - c) dbałość o należyte otoczenie obiektów budowlanych, w tym zabytkowych.

§ 27.

Działania dotyczące ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych.

W celu efektywnego wdrażania ochrony walorów krajobrazowych wprowadza się strefowanie rygorów ochronnych zgodnie z wyznaczonymi strefami:

strefa N – krajobraz naturalny, najwyższe rygory ochronne,

strefa NK – krajobraz naturalno-kulturowy, najwyższe rygory ochronne,

strefa K - krajobraz kulturowy, wysokie rygory ochronne,

strefa BC - strefa Bagna Całowanie,

strefa MOL – miasto ogród, osiedla leśne,

strefa D – krajobraz zdegradowany.

Strefa N – zalecane działania ochronne:

W granicach strefy krajobrazu naturalnego o najwyższych rygorach ochronnych (strefa N):

a) utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów, z zachowaniem mozaiki terenów leśnych i otwartych,

b) działania polegające na:

- utrzymaniu istniejącej struktury krajobrazu poprzez wykaszanie łąk i usuwanie samosiewów we wnętrzach krajobrazowych na polanach i mokradłach (w ramach programów ochrony czynnej),
- likwidacji dzikich wysypisk śmieci i wyrobisk piasku,
- budowie wież widokowych w punktach widokowych;

Strefa NK – zalecane działania ochronne:

W granicach strefy krajobrazu naturalno-kulturowego o najwyższych rygorach ochronnych

- a) utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów,
- b) działania czynne polegające na wykaszaniu łąk, likwidacji nielegalnych wysypisk śmieci i wyrobisk piasku, rewaloryzacji starych zabudowań drewnianych zgodnie z zalecanym stylem budownictwa regionalnego oraz krzyży i kapliczek, modernizacji infrastruktury polegającej na minimalizacji i ograniczaniu ingerencji w krajobraz, budowie wież widokowych w punktach widokowych, np. na Górze Lotników,
- c) utrzymywanie takiej kolorystyki zabudowań, która nie będzie stanowiła agresywnej dominanty w krajobrazie,
- d) stosowanie w architekturze form bryły budowlanej charakterystycznej dla ugruntowanego w określonych rejonach Parku kultury mieszczańskiej i wiejskiej tzw. kołbielskiej.

Strefa K – zalecane działania ochronne:

w granicach strefy krajobrazu kulturowego o wysokich rygorach ochronnych

- a) zachowanie starych drzew w zagrodach, za wyjątkiem drzew stwarzających niebezpieczeństwo dla ludzi i mienia,
- b) niedopuszczenie do budowy budynków mieszkalnych, gospodarczych i ogrodzeń niezgodnie z planem ochrony i z zalecanym stylem budownictwa regionalnego oraz niedopuszczenie do niewłaściwego użytkowania obiektów zabytkowych i ich otoczenia,
- c) niedopuszczenie do lokalizacji składowisk odpadów i eksploatacji surowców mineralnych,
- d) działania czynne polegające na uczytelnieniu historycznych układów przestrzennych miejscowości (otwarć, wnętrz urbanistycznych, układów ulic), urządzeniu punktów widokowych, rewaloryzacji i renowacji starej zabudowy,
- e) utrzymanie lub/i zabezpieczenie stanowisk archeologicznych, parków, cmentarzy, pomników historycznych, kapliczek, krzyży,
- f) utrzymanie takiej kolorystyki zabudowań, która nie będzie stanowiła agresywnej dominanty w krajobrazie.

Strefa BC – zalecane działania ochronne:

W strefie Bagna Całowanie:

- a) utrzymanie otwartego, rolniczego krajobrazu obszaru, niedopuszczenie do budowy nowych stawów rybnych jako przedsięwzięć zmieniających stosunki wodne niekorzystnie dla zasobów przyrodniczych, wydobywania torfu, osuszania łąk podmokłych i bagien, wybierania piasku z wydm, niszczenia stanowisk archeologicznych,
- b) działania czynne polegające na usuwaniu podrostów drzew i krzewów oraz wykaszaniu łąk na obszarach występowania siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, przeprowadzeniu zabiegów hydrotechnicznych zwiększających uwodnienie bagna (budowa zastawek) i likwidacji istniejących stawów, tworzeniu nowych form ochrony przyrody, budowie wież widokowych.

Strefa MOL – zalecane działania ochronne:

W strefie Miasta-Ogrodu Soplicowo oraz osiedli położonych w lesie (Strefa MOL - Emów, Wiśniowa Góra, Stara Miłosna)

- a) ograniczenie przebudowy istniejących budynków mieszkalnych i ogrodzeń niezgodnie z preferowanym na tych terenach stylem budownictwa,
- b) utrzymanie układu przestrzennego miasta-ogrodu lub osiedla leśnego oraz leśnego charakteru niezabudowanej części działki budowlanej, zachowanie starych drzew w ogrodach,
- c) działania czynne polegające na rewaloryzacji starej zabudowy i dbałości o jej harmonijne otoczenie oraz stopniowej eliminacji substandardowych elementów zagospodarowania.

Strefa D – zalecane działania ochronne:

W strefie obszarów o krajobrazie negatywnie przekształconym (Strefa D):

a) działania czynne polegające na likwidacji nielegalnych wysypisk śmieci i wyrobisk piasku oraz bezwzględnym egzekwowaniu przepisów uniemożliwiających powstawanie nowych miejsc niekorzystnych przekształceń, opracowaniu wspólnej dla Zarządu Parku i Nadleśnictwa polityki ochrony lasu i rekultywacji obszarów zdegradowanych.

Utrzymywanie otwartego terenu rolniczego - odkrzaczania

USTAWA z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

PLAN OCHRONY PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Plan ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody oraz parku krajobrazowego sporządza się na okres 20 lat, z uwzględnieniem:

wyników audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Praktyczne możliwości ochrony krajobrazu przez Dyrektora Parku

Art. 105. ust. 4. Do zadań dyrektora parku krajobrazowego należy:

- 1) ochrona przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości historycznych i kulturowych;
- 2) współdziałanie w zakresie ochrony przyrody z jednostkami organizacyjnymi oraz osobami prawnymi i fizycznymi;
- 3) składanie wniosków do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania przestrzennego obszarów wchodzących w skład parku krajobrazowego.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Dz.U. 2004 Nr 92 poz. 88

Art. 28. Stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego. (Dz.U. 2018 poz. 149 z późn. zm.)

Decyzje SKO

Warszawa. 02.08.2018 r.

Decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie w sprawie odwołanie Dyrektora Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych od decyzji Wójta Gminy w sprawie ustalenia warunków zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie budynku mieszkalnego jednorodzinnego, zbiornika na nieczystości płynne – szamba szczelnego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.

Uznano iż, MZPK jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną Województwa Mazowieckiego i nie posiada praw rzeczowych ani do nieruchomości objętej wnioskiem, ani do nieruchomości sąsiednich. Z tego tytułu nie może być on uznany za stronę niniejszego postępowania.

Kompetencje do uzgadniania decyzji o warunkach zabudowy dla nieruchomości znajdującej się w granicach parku krajobrazowego przyznano regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska, a nie dyrektorowi parku krajobrazowego

Decyzje SKO

Warszawa. 10.09.2018 r.

Decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie w sprawie odwołanie Dyrektora Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych od decyzji Wójta Gminy w sprawie ustalenia warunków zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie budynku mieszkalnego jednorodzinnego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.

Uznano iż, MZPK jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną Województwa Mazowieckiego i nie posiada praw rzeczowych ani do nieruchomości objętej wnioskiem, ani do nieruchomości sąsiednich. Z tego tytułu nie może być on uznany za stronę niniejszego postępowania.

Decyzje SKO

Siedlce, 20.09.2018 r.

Decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Siedlcach w sprawie odwołanie Dyrektora Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych od decyzji administracyjnej wójta gminy ustalającej warunki zabudowy dla:

- Dwóch budynków inwentarskich połączonych łącznikiem do hodowli trzody chlewnej o osadzie 207,20 DJP wraz z niezbędną infrastrukturą;
- Biogazowni rolniczej o mocy 1,1 MW;
- Budynku silosu na kiszonki;
- Budynku gospodarczego;
- Kontenera na martwe zwierzęta;
- Zbiornika na ścieki socjalno – bytowe oraz zbiornika na ścieki technologiczne;
- Wagi samochodowej do 60t.

Kolegium odwoławcze postanowiło umorzyć postępowanie ze względu na brak przymiotu strony.

W ocenie Kolegium, nie istnieją normy na podstawie których można uznać istnienie interesu prawnego Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych do występowania jako strona postępowania w sprawie ustalenia warunków zabudowy.

Również z samego faktu zbieżnych celów statusowych Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych z przedmiotem postępowania nie można jeszcze wywodzić interesu prawnego tej jednostki w uczestniczeniu w nim na prawach strony.

Powołując się na zakaz prowadzenia na terenie Parku działalności hodowlanej, jak również zarzucając naruszenie przepisu art. 61 ust.1 pkt 1 i 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wobec braku kontynuacji charakteru sąsiedniej zabudowy i niezgodności z przepisami odrębnymi.

Niezbędne narzędzia potrzebne do skutecznej ochrony krajobrazu

- Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Zatrzymanie możliwości zagospodarowania terenu poprzez wydawania decyzji o warunkach zabudowy;
- Wydanie rozporządzeń wykonawczych do Ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

www.parkiotwock.pl

Sylwester Chołast

dyrektor Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych